

Dva važna pitanja u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima

U vezi sa Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima potrebno je obratiti pažnju na dva pitanja. Prvo pitanje je ljudska vrijednost ove Deklaracije i njena primjena, te da li je ova Deklaracija dosad načinila korak na putu boljitka i reforme čovječanstva ili ne? A drugo je .pitanje glavnog motiva sačinjavanja i usvajanja ove Deklaracije

pitanje: Ljudska vrijednost Deklaracije i njena upotreba .1

U vezi sa ovom izuzetno važnom temom moramo se maksimalno potruditi da izbjegavamo

pretjerivanje i zanemarivanje.
:U ovoj oblasti postoje tri istaknute teorije

teorija .1

Neki teoretičari smatraju:

Ova Deklaracija je najpotpuniji i najsveobuhvatniji dokument koji je dosad načinjen u potvrdu prava i sloboda čovjeka te je sada prihvaćena od velike većine država svijeta. Ova deklaracija se naziva Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima čovjeka. Deklaracija je sažetak, upotpunjenje i skup vjerskih i etičkih deklaracija i učenja, uvjerenja i teorija koje su objavljene i širene stoljećima prije rođenja Hrista s ciljem očuvanja prava i osiguranja sreće čovjeka, a rezultat je neumornih nastojanja i truda koji su tokom brojnih stoljeća uloženi na ovom putu.[1] Autor knjige Ljudska prava i njihova evolucija na Zapadu uložio je velik napor u historijsko proučavanje korijena ljudskih prava i iz uvoda u ovu knjigu, u važnim slučajevima, koristili smo se njegovim trudom. Ali uz sve to, on u svojim rečenicama iznosi stav koji – stiče se utisak – iziskuje reviziju, a to je stav: "Ova Deklaracija je sažetak, upotpunjenje i skup vjerskih, etičkih deklaracija i učenja, uvjerenja i teorija koje su objavljene i širene stoljećima prije rođenja Hrista..."

S obzirom na materiju univerzalnih ljudskih prava sa stanovišta islama – koju ćemo koncipirati i analizirati oslanjajući se na primarne izvore i potpuno validne islamske tekstove – Deklaracija o ljudskim pravima koju su napisali zapadni teoretičari ne može biti sažetak, upotpunjenje i skup vjerskih, etičkih deklaracija i učenja, uvjerenja i teorija svih stoljeća i vremena te svih :kultura i religija, jer bez ikakve sumnje i znajući da

Strogost i predrasude su nezrelost

Dok si zametak, tvoj posao je da piješ krv

te bez potpadanja pod uticaj emocija i ukusa, ne samo da sve vrijedne stavke ove Deklaracije postoje u primarnim islamskim izvorima i validnim tekstovima nego uz te stavke u islamskim izvorima postoje prava i odredbe u vezi sa čovjekom u globalnim okvirima koje su, pored toga što se smatraju posebnom privilegijom islamskog fikha i prava, istovremeno lišene nekih kontradikcija i nedostataka koji se mogu zapaziti u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima. Mi se nadamo da će doći dan kada će teoretičari prava i zakona svih ljudskih društava ovu Deklaraciju uskladiti sa Univerzalnom islamskom deklaracijom o ljudskim pravima da bi se

ostvarile prednosti ljudskih prava sa stanovišta islama i otklonili postojeći nedostaci u njoj. Nasuprot prvoj teoriji, koju smo iznijeli i analizirali od autora knjige Ljudska prava i njihova evolucija na Zapadu, postoji druga teorija koja se više odnosi na drugo pitanje, a to je pitanje glavnog motiva sačinjavanja i usvajanja Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima. Prvo ćemo .navesti suštinu ove teorije, a zatim ćemo iznijeti svoje mišljenje vezano za oba pitanja

teorija .2

Ova teorija se odnosi na pogled trećeg svijeta na ovu Deklaraciju. Gospodin Radika Kumarasvami kaže:

Treći svijet nije imao nikakvo zapaženo konstruktivno učešće ni u kanonizaciji ljudskih prava, ni u njihovoj implementaciji. Iako ljudska prava u svim kulturama svijeta imaju dugu prošlost, idejno porijeklo pokreta za ljudska prava – bez sumnje – je zapadnjačko. Formulisanje najvažnijih pojmova ovog pokreta –sloboda, jednakost, materijalno blagostanje i sloboda volje – dogodilo se onako kako je to pretpostavljeno u novim pokretima nacionalizma, liberalizma i socijalizma. Svi ovi pokreti su potekli sa Zapada, ali su uticali na političke vrijednosti u cijelom svijetu.

Samo zbog ovog historijskog porijekla mnogi nacionalisti koji su se bavili kulturnim aktivnostima nisu prihvatili pokret za ljudska prava kao jedno univerzalno mjerilo ili vrijednost. Na toj osnovi se u trećem svijetu opravdava napad na ljudska prava pozivajući se na nelegitimnost nekih od njihovih vrijednosti u trećem svijetu.

I ova tema je ostala u formi jedne od glavnih kriza u pokretu ljudskih prava u drugoj polovini 20. stoljeća.

Postavlja se pitanje: Koji put treba izabrati za relaksaciju između nasljedne tradicije ljudskih prava i glavnih promjena u nezapadnom svijetu? Svaka procjena ovog pitanja neminovno treba započeti u okrilju historije koja je i jedno opće iskustvo a i jedan kombinovani proces u obrazovanju i razvoju ljudskih prava. U sadašnjem stanju ovo je jedna potreba da treći svijet pronicljivo pogleda na podršku ljudskim pravima, ali taj proces treba biti stvaralački, a ne neupitno negiranje pojma ljudska prava; “proces usmjeren ka usavršavanju”, a ne slabljenju. Pitanje koje je ova polemika postavila pred Sjever i Jug ima dvije alternative: Prvo, pomirenje nezapadnih vrijednosti sa osnovnim pojmovima ljudskih prava i druga alternativa je kombinacija iskustva razvoja sa normama i strukturama podrške ljudskim pravima. Među metodama za rješavanje ovih pitanja je i to da se ljudska prava sama po sebi ne smatraju

konačnim, nego da se tretiraju procesom koji iziskuje posebnu percepciju prava, politike i ekonomije: dakle, da se uzme u obzir kao pristup koji naglašava problem čovjeka, više nego išta drugo). Pokret za ljudska prava se ne može odmah odvojiti od dometa historije i njenog tkiva i konteksta. Takva aktivnost znači negiranje njihovog sadržaja i povećavanje nejasnoća.[2] Autor je uradio poprilično odgovarajuću analizu ljudskih prava. Ako dobro obratimo pažnju na uzroke neprihvatanja ove Deklaracije u trećem svijetu, vidjet ćemo da ovo neprihvatanje nije samo zbog toga što je porijeklo Deklaracije zapadno društvo i što su fenomeni zapadne kulture različiti od fenomena kulture društava trećeg svijeta, nego da glavni uzroci neprihvatanja Deklaracije – kao cjeline – proističu iz ideologija trećeg svijeta i posebno islamskih zemalja koje se oslanjaju na vjeru islam. A islam ne može prihvatiti neke paragrafe Deklaracije o ljudskim pravima sa stanovišta Ujedinjenih nacija, što ćemo vidjeti u komparaciji ovih dvaju .(pravnih sistema (zapadnog i islamskog

teorija .3

Prema trećoj teoriji, Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima suštinski posjeduje vrijednost i pažnje vrijedan ustroj, i u najmanju ruku je korisna kao simbol jednog ideala i kao činilac odvratanja od međusobnih nasrtanja srednje i manje razvijenih društava te u apstraktnoj kulturi ljudi u autoritarnim društvima i poslužiti će svrsi, sve dok, uz određene reforme i realne generalizacije i objektivizacije za sva društva – kako moćna tako i slaba – ne uđe u sferu života .čovječanstva

pitanje: Glavni motiv pisanja i usvajanja Univerzalne .2 deklaracije o ljudskim pravima

:U vezi s ovim pitanjem također postoje tri teorije

:Ovu teoriju iznose sami autori Deklaracije o ljudskim pravima

Uvod

Budući da je priznavanje urođenog dostojanstva i jednakih i neotuđivih prava svih članova
ljudske porodice temelj slobode, pravde i mira u svijetu;

Budući da je nepoštovanje i preziranje ljudskih prava vodilo barbarskim postupcima, koji su
vrijeđali savjest čovječanstva, i budući da je stvaranje svijeta u kojem će ljudska bića uživati
slobodu govora i uvjerenja te biti slobodna od straha i nestašice proglašeno kao najviša težnja
svakog čovjeka;

Budući da je bitno da ljudska prava budu zaštićena pravnim poretkom kako čovjek ne bi bio
primoran da kao krajnjem izlazu pribjegne pobuni protiv tiranije i ugnjetavanja;

Budući da je bitno da se podstiče razvoj prijateljskih odnosa među narodima;

Budući da su narodi Ujedinjenih nacija u Povelji ponovo proglasili svoju vjeru u osnovna ljudska
prava, u dostojanstvo i vrijednost čovjekove ličnosti i ravnopravnost muškaraca i žena te
budući da su odlučili da podstiču društveni napredak i poboljšaju uvjete života u većoj slobodi;

Budući da su se države članice obavezale da u saradnji s Ujedinjenim nacijama osiguraju opće
poštovanje i primjenu ljudskih prava i osnovnih sloboda;

Budući da je opće shvatanje ovih prava i sloboda od najveće važnosti za puno ostvarenje ove
obaveze;

Generalna skupština proglašava

Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima kao zajednički standard koji trebaju postići svi
narodi i sve nacije da bi svaki pojedinac i svaki organ društva, imajući ovu Deklaraciju stalno na
umu, težio da učenjem i odgajanjem doprinese poštovanju ovih prava i sloboda i da
postepenim unutrašnjim i međunarodnim mjerama osigura njihovo opće i stvarno priznanje i
poštovanje kako među narodima samih država članica, tako i među narodima onih teritorija
koje su pod njihovom upravom.[3]

Ove motive – zanemarujući nekoliko značajnih slučajeva koji će biti detaljno analizirani u
komparaciji dvaju pravnih sistema (ljudska prava sa stanovišta Zapada i ljudska prava sa
stanovišta islama) – moguće je tretirati kao dostojne ljudske motive uz uvjet da u njihovom
prihvatanju i implementaciji njihove materije ne dođe ni do kakvih predrasuda i da, kao što je
.navedeno u članu 2, ne postoji nikakav izuzetak među moćnim i slabim društvima

decembra 1948. godine – tri godine nakon okončanja rušilačkog Drugog svjetskog rata – u .10 Generalnoj skupštini Organizacije ujedinjenih nacija od strane 47 od 58 članica Organizacije usvojen je tekst pod nazivom “Deklaracija o ljudskim pravima” bez glasa protiv, dok su osam članica, komunističke zemlje (Sovjetski Savez, Bjelorusija, Ukrajina, Čehoslovačka, Jugoslavija i Poljska), Južna Afrika i Saudijska Arabija – zbog svojih specifičnih i različitih razloga – bile suzdržane. Zemlje koje su Deklaraciji dale pozitivan glas, sve su bile zapadne zemlje ili pod velikim uticajem Zapada.[4]

S obzirom na vrstu grupisanja u glasanju, jasno je da je ova Deklaracija bila proizvod mišljenja koje je vladalo u zapadnim zemljama te je u filozofskom, ideološkom i čak političkom pogledu povezana s kulturom Zapada.

Za analizu uzroka i načina koncipiranja i usvajanja Deklaracije u sadašnjoj formi i sadržaju neophodno je da se vratimo nekoliko godina unazad i otkrijemo njihove korijene. Godine 1941, nakon napada Japana na luku Perl Harbur na Filipinima – u kojoj se nalazila američka vojna baza – Amerika je ušla u rat na strani saveznika, a protiv sila osovine. Od tog vremena na brojnim konferencijama koje su organizovali lideri savezničkih država, kao što je konferencija Dambarton Ouks 1944. godine i konferencija u San Francisku 1945. godine, analizirana su i raspravljana pitanja koja slijede nakon rata.

U to vrijeme Sjedinjene Američke Države pod vodstvom Franklina Roosevelta (Frenklin Ruzvelt) suočavale su se s dvama značajnim pitanjima:

a) Ova zemlja, kao najmoćnija zemlja pobjednica, koja je u ratu pretrpjela najmanje materijalne štete i gubitke u vojnoj sili, za razliku od godina nakon Prvog svjetskog rata, nije mogla i nije htjela da se vrati u izolaciju; posebno zbog velike slabosti koja je zbog rata dominirala u zemljama evropskog kontinenta, kao i zbog mogućnosti razvoja komunizma i širenja područja uticaja Sovjetskog Saveza – ideološkog suparnika Amerike.

b) Ova zemlja, koja je iskusila poraz Lige naroda – koja je inače jedan od rezultata mišljenja Wilsona (Vilson) – postepeno je napustila imaginarne i idealističke ideje i nad državnim zvaničnicima te zemlje su zavladała mišljenja mislilaca škole realizma. Ali, s obzirom na opću atmosferu koja je vladala u toj zemlji, nije postojala mogućnost naglog zaokreta za 180 stepeni i za prevaru svjetskog javnog mnijenja trebalo je i dalje sačuvati parole humanizma i demokratije.

Više od svega drugog, u to vrijeme tema rasprave bila su pitanja uzroka ratova, posebno Drugog svjetskog rata, i način njihovog sprječavanja u budućnosti. Idealisti su se oslanjali na

teoriju Kanta i na to da uzroci rata potiču od uspostavljanja totalitarnih vlasti u zemljama kao što su Njemačka i Italija, koje krše demokratska prava ljudi i kao rezultat dovode jednog moćnog diktatorskog vođu, ne obraćajući pažnju na volju i sudbinu ljudskih bića te milione ljudi odvode u propast.[5]

Rješenje koje Kant preporučuje za rješavanje problema rata i uspostavljanje međunarodnog mira i sigurnosti, a koje je slijedio i Wilson, bilo je sljedeće: Dozvolite da ljudi sami odluče o pitanju rata i mira, i to tako da formiranjem demokratskih sistema ili njihovim oživljavanjem svugdje gdje su postojali, ali su uništeni, mi možemo biti sigurni da će oni koji odlučuju precizno procijeniti posljedice započinjanja rata.[6]

Ova teorija ne samo da je bila oprečna onome u šta su vjerovali marksisti oslanjajući se na Lenjinovu teoriju imperijalizma, a on je smatrao da je uzrok početka ratova ekonomsko rivalstvo velikih kapitalista kapitalističkih zemalja, nego je bila oprečna i mišljenjima realista ili sljedbenika Machiavellija (Makijaveli) i Hobbesa (Hobs), kao što su Raynold Naber (Rejnold Nejber), Spikeman (Spajkmen), Schuman (Šuman), Morgenthau (Morgentau) i George Kennan (Džordž Kenan) – koji su uspjeli nakon Drugog svjetskog rata ostvariti veliki uticaj na vladajuću politiku Amerike.[7]

U takvim uvjetima Roosevelt je iznio tezu o protekciji na međunarodnoj sceni. On je objavio: "Ovo je pravo velikih zemalja da kao starija braća porodice čovječanstva preduzmu korake u pogledu upotrebe sile i kažnjavanja manjih zemalja koje namjeravaju dovesti u opasnost svjetski mir." On je smatrao da četiri velike zemlje: SAD, Engleska, Sovjetski Savez i Kina trebaju preuzeti ulogu čuvara. U vezi s tim Roosevelt je 1941. godine napisao: U trenutnom svijetu punom haosa ne može se zamisliti da se u ovakvim uvjetima preporuča obnavljanje Organizacije društva naroda, jer bi se zbog svoje veličine i obima suočila sa protivljenjem i neodlučnošću. Ne postoji razlog da se princip protekcije i povjerenstva iz privatne sfere ne koristi na međunarodnom polju. Povjerenstvo je zasnovano na principu pružanja nesebičnih usluga. U svakom dobu postoje mnoga djeca koja među narodima svijeta, u odnosu sa sobom ili sa drugim narodima i ljudima, imaju potrebu za povjerenikom i zaštitnikom, kao što postoje i mnogi narodi i veći ljudi koje treba postaviti na njihovo mjesto i usmjeriti ka dobru.[8]

S druge strane, radi prevare i privlačenja saglasnosti malih zemalja svijeta, one trebaju na neki način biti uključene kako, prvo, ne bi bile zanemarene i, drugo, da u upravljanju svjetskom zajednicom nemaju izvršnu ulogu. Roosevelt je u vezi s tim rekao: Ja nisam protiv formiranja jednog svjetskog skupa koji će osigurati mogućnost sveobuhvatne i kompletne rasprave pod uvjetom da njime upravljaju velike sile.[9]

Na toj osnovi i s namjerom pomirenja različitih stavova formirana je Organizacija ujedinjenih nacija sa sadašnjom strukturom i dva značajna organa:

1. Vijeće sigurnosti, sastavljeno od velikih sila pobjednica u ratu koje, imajući pravo veta i široke izvršne ovlasti, imaju kontrolu nad Organizacijom, čime su Organizaciji uskratili mogućnost bilo kakvog odlučivanja koje nije u skladu sa željom velikih sila.
2. Generalna skupština, u kojoj sve zemlje, naizgled nezavisne, sa ravnopravnim glasom – među ostalim i velike sile – imaju pravo prisustva i glasanja, ali koja nema nikakvu izvršnu moć i njene odluke ne mogu preći granicu preporuke. U takvoj Skupštini je usvojena Deklaracija o ljudskim pravima.

Na Konferenciji u San Francisku, kada su se predstavnici različitih država sastali radi pripreme Povelje Ujedinjenih nacija, došli su i predstavnici partija i nevladinih zajednica iz različitih zemalja kao predstavnici miliona ljudi u svijetu, smatrajući da prijedlozi Konferencije u Dambarton Ouksu – koja je obznanila proglašenje i osiguranje ljudskih prava kao najveći nacionalni i međunarodni cilj svijeta nakon rata – nisu dovoljni. Oni su izvršili pritisak na Konferenciju i insistirali da se na njoj ne samo izvrše reforme nego da se pronađe rješenje i za objašnjenje njenih stavova i garanciju izvršenja.[10]

Na toj osnovi, male zemlje članice Konferencije su insistirale da se više naglasi pitanje očuvanja i podrške ljudskim pravima i, između ostalog, vlada Paname je predložila da se u tekst Povelje uvrsti jedna deklaracija o pravima. Ovaj prijedlog je naišao na oštro protivljenje četiriju velikih sila, među kojima su bile i Sjedinjene Države.[11]

One u pogledu ljudskih prava nisu željele da novoj međunarodnoj organizaciji dodijele široka ovlaštenja i predviđeno je da Komisija za ljudska prava, nakon formiranja, pristupi pripremi koncepta Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima. Na kraju, Konferencija u San Francisku je materiju Povelje o ljudskim pravima namjerno ostavila nejasnom tako da su neki teoretičari, među kojima je i Kelsen, izjavili: "Članovi Ujedinjenih nacija potpisivanjem Povelje – u suštini – nisu preuzeli na sebe nikakvu odgovornost." [12] Prema riječima Inisa Kloda (Claude):

Privilegija koja je data idealističkom javnom mnijenju u Povelji Ujedinjenih nacija nije ništa više od leksičke dekoracije, a kamoli da se ponudi koncept za formiranje nove organizacije za jačanje ideala. Pritisak koji je izvršen da se Ujedinjene nacije usmjere kao jedna pravedna referenca na polju ljudskih prava sveden je samo na ponovno obraćanje Povelji s ciljem podizanja nivoa ljudskih prava, a ne da se osigura jedna referentna pozicija, jasan položaj i uticajno sredstvo za razvoj jedne međunarodne garancije ljudskih prava.[13]

Jedino što je uvršteno u Povelju radi zadovoljenja postojeće atmosfere i malih zemalja bilo je ono što je objašnjeno u članu 68: Kao prvi korak, Ujedinjene nacije pristupaju pripremi

deklaracije i na toj osnovi Društveno i ekonomsko vijeće Ujedinjenih nacija je zaduženo da preduzme korake na pripremi deklaracije i njenom prezentovanju Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija. Iako je zadatak spomenutog Vijeća obuhvatao tri dijela: (1.) priprema deklaracije o ljudskim pravima, (2.) sporazumi vezani za ljudska prava i (3.) koncipiranje postupaka provođenja, ono je uspjelo samo pripremiti deklaraciju, i to bez garancija provođenja.

Uzimajući u obzir navedeno, možemo zaključiti: Usvajači Deklaracije o ljudskim pravima nisu imali iskrene namjere da nadgrade i podignu nivo ljudskih prava i, velika je vjerovatnoća, još uvijek nemaju, već je ova Deklaracija usvojena isključivo pod uticajem idealističke atmosfere koja je dominirala javnim mnijenjem u zapadnim zemljama i njegovim pritiskom u San Francisku – i to bez garancije provođenja.

Iako je brzo usvajanje Deklaracije o ljudskim pravima podstaklo opće divljenje, i čak su neki teoretičari to ocijenili kao najveći uspjeh Ujedinjenih nacija, lahkota dogovora u vezi s Deklaracijom nije bila bez razloga, jer su zemlje koje su se bile okupile u Generalnoj skupštini dobro znale da usvajaju dokument koji nije zakonski obavezan. Zbog toga je Generalna skupština Deklaraciju definisala kao jedan zajednički ideal – koji je poželjno ostvariti – i prema riječima gospođe Roosevelt, predsjednice Komisije za ljudska prava: "Deklaracija nije jedna međunarodna konvencija ili sporazum i ne podrazumijeva zakonsku obavezu, nego izražava jedan skup neporecivih ljudskih prava, čije je postignuće poželjno za sve ljude svijeta." [14] Drugim riječima, to je sredstvo za varanje i obmanjivanje naroda svijeta i sredstvo da se narod .zabavi i obraduje zbog usvajanja nečega što apsolutno nema izvršnu vrijednost

teorija .3

U objašnjenju treće teorije ukazat ćemo na dvije teme:

Prva tema: Stiče se utisak da je glavni motiv i činilac uspostave ovih univerzalnih prava razumijevanje potrebe da se izraze osjećanja i da se iskaže ozbiljan interes za dostojanstvo i vrijednosne principe čovjeka, kao i da se smanje raznovrsne patnje koje, zbog tenzija i rušilačkih konflikata, postoje među ljudima. Ovo naročito vrijedi za patnje i nevolje koje su poslije Drugog svjetskog rata zahvatile ljudska društva obuhvatajući sve zemlje – kako jake tako i slabe.

U proučavanju svakog uzroka i motiva uspostavljanja ovih ljudskih prava vidjet ćemo da je, pored izražavanja želje za oslobođenjem od tenzija i flagrantnih zločina, izražavanje želje da

ljudi dostignu slobodu, mir i blagostanje također bila namjera autora ovih prava. Kao što su naveli u uvodu, osiguranje globalne komunikacije među ljudima – za šta se može reći da je logičan uzrok javljanja slobode, mira i blagostanja – predviđeno je kao temelj ovog niza prava. Prema tome, s obzirom na ova ciljanja i njihove temelje, može se reći: Osnova Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima u zapaženoj mjeri obuhvata reformu odnosa među ljudima i nadati se da će, uz određene temeljne reforme i logična tumačenja, provođenje uzvišenih smjernica u ovom pravnom sistemu, uz čistu namjeru izvršilaca i uz nepostojanje diskriminacije u provođenju, biti ostvaren jedan od uzvišenih ideala čovječanstva.

Druga tema: Da li je uspostavljanje i koncipiranje ovih univerzalnih prava bila nužna posljedica tenzija i konflikata koji postoje među ljudima, ili proističe iz razumijevanja veličine i vrijednosti principa altruizma i bratskih odnosa među njima?

S obzirom na motive koji su navedeni u uvodu ove Deklaracije, može se reći: Namjera autora ovog niza prava bile su obje ove teme: i otklanjanje tenzija među ljudima, ali i jačanje vrijednosti i veličine filantropskih i bratskih odnosa jednakosti među ljudima. Međutim, uz detaljniju i širu analizu stižemo do sljedećeg zaključka: Glavna baza ove pravne materije, kao i drugih specifičnih prava, jeste sprječavanje nasrtaja i međusobnih napada ljudi jednih na druge do kojih dolazi usljed smatranja ljudskih želja neograničenim. Iako je ova osnova jedan potpuno logičan uzrok i razlog, i u nekom smislu predstavlja jedinstven put za sprječavanje nasilničkog zadovoljenja želja i neograničene autokratije, ne treba zaboraviti da ukoliko je glavni uzrok sastavljanja ovih prava samo sprječavanje tenzija i konflikata među ljudima, to je dovoljan razlog da čovjek bude posramljen, jer u tom slučaju vrijednost ovakvih deklaracija pada na nivo jedne nužne posljedice – kao pribjegavanje sili da bi se spriječila krvoločnost mesoždera!

Izvor: Mohammad Taki Dža'fari, Univerzalna ljudska prava, Fondacija „Mulla Sadra“, Sarajevo, 2014., sa perzijskog preveo: Sabahudin Šarić

Mehdi Ebu Sa'idi, Ljudska prava i njihova evolucija na Zapadu, str. 246. [1]

[2] Poruka UNESCO-a, april 1988, navedeno prema: Izbor tekstova u povodu četrdeset godina UNESCO-a, str. 44.

- [3] Uvod u Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima.
- [4] Zemlje koje su pozitivno glasale su: Afganistan, Argentina, Australija, Belgija, Bolivija, Brazil, Burma, Kanada, Čile, Kina, Kolumbija, Kostarika, Kuba, Danska, Dominikanska Republika, Ekvador, Egipat, El Salvador, Etiopija, Francuska, Grčka, Gvatemala, Haiti, Island, Indija, Iran, Irak, Liban, Liberija, Luksemburg, Meksiko, Holandija, Novi Zeland, Nikaragva, Norveška, Pakistan, Panama, Paragvaj, Peru, Filipini, Sijam, Švedska, Sirija, Turska, Engleska, SAD, Urugvaj, Venecuela. (Year Book on Human Rights, 1949, str. 466.)
- [5] Inis Claude, Swords into Plowshares, str. 221.
- [6] Isto, str. 222.
- [7] James E. Dougherty, Robert L. Pfaltzgraff Jr, Contending Theories of International Relations, str. 68.
- [8] John Lewis Gaddis, The United States and the Origins of the Cold War, 1972, str. 24.
- [9] Isto, str. 25.
- [10] Mehdi Ebu Sa'idi, Ljudska prava i njihova evolucija na Zapadu, str. 248. i 249.
- [11] Dr. Moktader, Promjene Ujedinjenih nacija, str. 192.
- [12] Isto, str. 198.
- [13] Isto, str. 200.
- [14] Inis Claude, Swords into Plowshares, str. 64